

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ В УКРАЇНІ

Навроцький Ярослав Федорович

*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник відділу інвестиційного
та матеріально-технічного забезпечення
Національного наукового центру “Інститут аграрної економіки”*

Петров Вадим Миколайович

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування
Державного біотехнологічного університету*

У процесі становлення й розвитку товарно-грошових відносин формується такий найважливіший їх системо утворюючий елемент, як ринок. Тому причини виникнення товарно-грошових відносин певною мірою пояснюють становлення та формування товарного обігу й ринку [1, с. 48].

Суб'єкти ринкової економіки або господарюючі суб'єкти (економічні агенти) – дійові особи в економіці, які самостійно приймають рішення і здійснюють економічні дії [2].

Основними суб'єктами господарської діяльності в ринковій економіці є:

- домашні господарства;
- підприємства або організації бізнесу;
- держава.

Такий поділ суб'єктів, в сутності, відображає дві головні сфери економічної активності людей. Домашнє господарство – це узагальнений елемент споживчої сфери економіки. Його основна функція в економіці: споживання кінцевих продуктів і послуг. Хоча, у сільському господарстві України особисті селянські господарства займають не останнє місце у виробництві деяких видів продукції, наприклад картопля, овочі, деякі види продукції тваринництва і успішно реалізують їх надлишки, збільшуючи свій дохід.

Домашні господарства – це економічний спосіб середньої сім'ї, яка веде окреме господарство, володіє сумісною власністю, отримує загальний дохід і має в середньому стійку структуру витрат, є зручною структурною одиницею при описі економічного життя суспільства. Вони прагнуть максимізувати корисність придбаних благ: ранжують свої потреби і здійснюють витрати в межах отриманої суми доходу.

Підприємства і держава є структурними елементами другої головної сфери людської діяльності в області економіки – сфери ділової активності.

Саме завдяки цій сфері домашні господарства одержують доходи.

Держава (урядові інститути) – це, як правило, неприбуткові бюджетні організації, що реалізують функції державного управління країною і регулювання економіки на різних рівнях – від загальнонаціонального до місцевого.

Метою держави як економічного суб'єкта є забезпечення стабільного економічного порядку та економічного розвитку країни.

Підприємства – це, здебільшого, приватні фірми різного господарського статусу – від індивідуальних до великих акціонерних компаній.

Бізнес – це будь-який вид безпосередньої діяльності з метою отримання доходу, яка передбачає залучення власних коштів або опосередковану участь у такій діяльності шляхом вкладення у діло власного капіталу. У цьому сенсі службовцям працювати у державній установі або працювати по найму в компанії не бізнес, а володіння акціями або робота на власній бензоколонці – бізнес [2].

Бізнес пропонує повну самостійність у прийнятті господарських рішень і відповідну відповідальність за результати цих рішень. Основна функція організацій бізнесу – це виробництво всієї маси товарів і послуг і доведення їх до споживача. Метою їх діяльності є максимізація прибутку.

Наведена структура (рис. 1) господарюючих суб'єктів відображає не відокремлені сфери участі людей в суспільному виробництві, а розподіл кожного члена суспільства в різних сферах економічного життя.

Що стосується ринку сільськогосподарської техніки, на нашу думку головними операторами його є, з одного боку, виробники сільськогосподарських машин і обладнання, а з іншого – споживачі цієї техніки. Це головні контрагенти пропозицій і попиту. До учасників ринку техніки відносяться машинобудівні підприємства, що виробляють окремі види технічних засобів, запасні частини, а також відповідні науково-дослідні та проектно-конструкторські і експериментально-дослідницькі організації, машино випробувальні станції, постачальницькі та ремонтно-обслуговуючі підприємства. Іншими учасниками ринку техніки є сільськогосподарські виробничі кооперативи, господарські товариства, приватні підприємства, фермерські господарства, державні підприємства, особисті селянські господарства, інші виробники сільськогосподарської продукції, орендні підприємства тощо.

Окремою, важливою ланкою ринку є надавачі агротехнологічних (виробничих) послуг. Адже, “виробничі послуги в АПК являють собою корисну роботу у виробничій сфері, яка виконується силами і засобами

сервісного підприємства (організації) для сільських товаровиробників та інших учасників агропромислового виробництва” [3, с. 217].

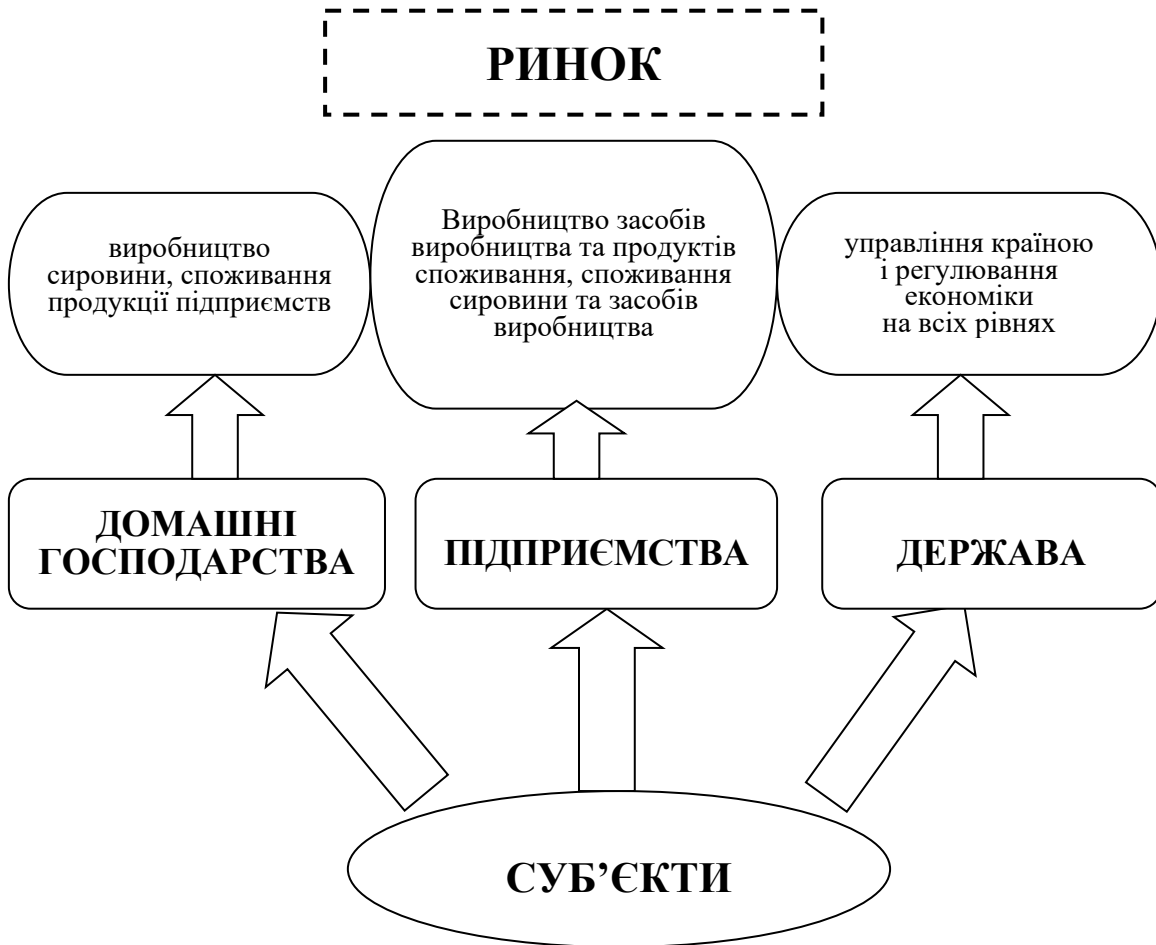

Рис. 1. Суб'єкти ринкових відносин

Джерело: розроблено автором

Через взаємну віддаленість, обмежену можливість машинобудівних підприємств безпосередньо підтримувати роботоздатність твоїх виробів під час їх експлуатації у споживачів відсутній прямий зв'язок між обома операторами ринку техніки. Це викликає потребу формування ринкової посередницької інфраструктури. Вона має забезпечувати постачання машин, обладнання та запасних частин до безпосередніх споживачів – сільськогосподарських підприємств, забезпечувати перепродажну підготовку і підтримання у робочому стані реалізованих технічних засобів протягом усього періоду їх використання.

Інфраструктура ринку техніки є загальною основою для здійснення обмінних процесів, контактування, взаємодії між головними його контрагентами, тобто покупців і продавців.

До інфраструктури ринку техніки відносяться фірмові технічні центри, дилерські сервісні підприємства заводів-виробників або незалежні приватні підприємства, що діють на основі договорів з

заводами-виробниками, фірмові магазини з реалізації технічних засобів і запасних частин до них, машинно-технологічні формування з надання виробничих послуг, прокатні пункти, підприємства, які надають технічні засоби в оренду, підприємства агротехнічного сервісу, дистриб'ютори виробників техніки. Фінансова складова інфраструктури ринку сільськогосподарської техніки представлена лізинговими компаніями, банками та іншими фінансово-кредитними інститутами, що надають техніку у користування споживачам за лізинговими угодами безпосередньо аграрним виробникам або підприємствам, які постачають та обслуговують технічні засоби, організовують ярмарки, аукціони, виставки тощо. Основне призначення цих підрозділів інфраструктури ринку техніки полягає в забезпеченні високої концентрації попиту та пропозиції [4, с. 38]. Важливим елементом інфраструктури ринку техніки є також інформаційно-маркетингове обслуговування.

Стабільне функціонування ринку сільськогосподарської техніки можливе лише при чіткій взаємодії усіх суб'єктів. Ключовим чинником при цьому є взаємодія між заводами-виробниками та посередницькими підприємствами, що беруть на себе, разом з виробником, зобов'язання не лише реалізувати технічні засоби, а й забезпечити їх технічне обслуговування протягом усього терміну експлуатації. Такий підхід до торгівлі технічними засобами є вирішальним для зростання попиту на продукцію таких виробників техніки, робить її більш конкурентоспроможною на ринку, а покупцеві забезпечує мінімізацію виникнення ризиків втрат через несвоєчасне постачання техніки та її обслуговування.

Список використаних джерел:

1. Навроцький Я. Ф. Теоретичні та практичні засади формування ринку сільськогосподарської техніки. *Економіка АПК*. 2016. № 10. С. 47–52
2. Seidel, Horst & Rudolf Temmen (2008) *Grundlagen der Volkswirtschaftslehre*, 26. Auflage Bildungsverlag Eins, Troisdorf.
3. Петров В. М. Ринок виробних послуг у сільському господарстві України. *Підприємництво в аграрній сфері: глобальні виклики та ефективний менеджмент: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (12–13 лютого 2020 р.): у 2 ч.* Запоріжжя : ЗНУ, 2020. Ч. 1. С. 217–220.
4. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції : практ. посіб. / за ред. П. Т. Саблука. Київ : ІАЕ, 2000. 556 с.